ڕێنووسی کوردی

به ئەلف و بێی لاتینی

مصطفی ایلخانی‌زاده

نشر آنا

صندوق پستی: ۴۶۵۵-۱۵۸۷۵

تلفن: ۸۸۷۶۹۵۳۲

رینوسی کوردی به ئه‌لف و بیی لاتینی

مسته‌فا ئیلخانی‌زاده

● چاپ اول: ۱۳۸۸ ● شمارگان: ۲۰۰۰ جلد ● قیمت: ۱۰۰۰ تومان

● مرکز پخش: سنندج، پاساژ عزتی، کتاب کانی، ۰۸۷۱۲۲۲۵۲۵۹

شابک: ۰-۶۲-۶۸۷۶-۹۶۴-۹۷۸ *ISBN:* 978-964-6876-62-0

سرشناسه	: ایلخانی‌زاده، مصطفی، ۱۳۲۴.
عنوان و نام پدیدآور	: رینوسی کوردی به ئه‌لف و بیی‌لاتینی /مسته‌فا ئیلخانی‌زاده.
مشخصات نشر	: تهران: آنا، ۱۳۸۸
مشخصات ظاهری	: ۵۰ ص.
شابک	: 978-964-6876-62-0
وضعیت فهرست نویسی: فیپا	
یادداشت	: کردی - لاتین
موضوع	: کردی - - خودآموز
موضوع	: شعر کردی - - قرن ۱۴
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۸۸ ۹۳الف ۲۱آ/PIR۳۲۵۶
رده‌بندی دیویی	: ک۹فا۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۷۹۲۴۱۷

ناوەرۆک

پێشەکی ---------- ٥
ئەلف و بێی کوردی بە لاتین ---------- ٦
پیتەکانی کوردی بە ئەلف و بێی
عەرەبی و لاتین ---------- ٧
ئا ا ---------- ٨
ب ---------- ٨
پ ---------- ٩
ت ---------- ٩
ج ---------- ١٠
چ ---------- ١٠
ه ---------- ١١
ح ---------- ١٢
خ ---------- ١٢
د ---------- ١٣
ر ڕ ---------- ١٣
ز ---------- ١٤
ژ ---------- ١٤
س ---------- ١٥
ش ---------- ١٦
غ ---------- ١٦
ف ---------- ١٧
ق ---------- ١٨
ک ---------- ١٨
گ ---------- ١٩
م ---------- ٢٠
ن ---------- ٢١
ڤ ---------- ٢١
و بێدەنگ ---------- ٢٢
ی ---------- ٢٣
ـە (ە) ---------- ٢٤
ێ ---------- ٢٤
(ی) دەنگدار (بزوێن) ---------- ٢٤
کورتە بزوێن (بزرۆکە) ---------- ٢٦
و (دەنگداری کورت) ---------- ٢٦
وو (دەنگداری درێژ) ---------- ٢٧
ۆ (واوی کراوە) ---------- ٢٨
حەسەن(ی) سەلاح (سوران) ---------- ٢٩
کاک حوسێن(ی) شێربەگی ---------- ٣٠
فەورزیە سولتان‌بەگی ---------- ٣١
ڕەشید(ی) یاسەمی ---------- ٣٢
ئەحمەد(ی) قازی ---------- ٣٢
لەتیف هەڵمەت ---------- ٣٣
چەند خاڵی ڕێنووسی و زمانەوانی -- ٣٥
چەند نموونە پرسیار بۆ تاقیکاریی
خوێندکاران ---------- ٣٦
غەزەلێک لە ئەدەب ---------- ٣٨
غەزەلێک لە گۆران ---------- ٣٩
غەزەلێک لە قانع ---------- ٤٠
غەزەلێک لە نالی ---------- ٤١
غەزەلێک لە ئاوات ---------- ٤٢
غەزەلێک لە هەژار ---------- ٤٣
غەزەلێک لە هێمن ---------- ٤٤
غەزەلێک لە هێدی ---------- ٤٥
غەزەلێک لە ڕاوچی
(مەلا کەریم عەزیزنەژاد) ---------- ٤٦
لەلایەن کاک سوارە ئیلخانی‌زادەوە - ٤٧
غەزەلێک لە مستەفا ئیلخانی‌زادە -- ٤٨
غەزەلێک لە کەریمی دافیمی
(ک.د.ئازاد) ---------- ٤٩

پێشەکی

ئەم کتێبە ڕێنووسی کوردی، ئەلف و بێی لاتینییە؛ کە بەشێوەیەکی زۆر سادە و لە هەمان کاتدا زانستی، نووسراوە و بە هاسانی خوێنەر فێری خوێندن و نووسینی کوردی بەم ئەلف و بێیە دەکا.

دەکرێ لە فێرگەکانی زمانی کوردی وەک کتێبێکی فێرکاری بگوترێتەوە و خوێنەر بۆ خۆشی دەتوانێ لێی فێر بێ. ئێمە لێرەدا بۆ هاسانکاری وانە و دەقەکانـمان بە هەردووک ئالفابێتی لاتینی و عەرەبی نووسیوە. وامان پێ باش بوو لەم کتێبەدا بێجگە لە فێرکاریی کوردی بە ئەلف و بێی لاتین ژیاننامەی چەن شاعیر و نووسەر و چەن پارچە شیعریش بگونجێنین تا خوێنەر چێژ و سوودێکی زیاتری لـێوەرگرێ.

مستەفا ئێلخانیزادە

ئەلف و بێی کوردی بە لاتیـن

بە گوێرەی بەراوردی جووتۆکەکان (جفت واژەها) زمانی کرمانجی خواروو ۳۵ فۆنیمی هەیە. زۆر وشەی عەرەبیش کە دەنگی (ع)ی تێدایە لە زمانی کوردی ئەورۆماندا بەکار دەهێنرێن وەک: عەبدوللا، عەلی، عومەر، عیسا و لعنەت و عالم و هتد... دەکرێ (ع)یش بە فۆنیمێکی زمانی کوردی بژمێردرێ. بەو شێوبە ژمارەی فۆنیمەکانی زمانی کوردی (شێوەی کرمانجی خواروو) دەبێتە ۳٦ فۆنیم (واج).

هەمزە پیتێکە سیستەمی ئەلف و بێی عەرەبی بەسەر زمانی کوردیدا سەپاندووە و وەک فۆنیمێکی یاریدەدەر هەمیشە لە پێش پیتە دەنگدارەکان لە سەرەتای وشە کوردیەکاندا دێ. وەک: ئاو، ئەندازە، ئەختەر. فۆنیمێکی سەربەخۆ نییە و هیچ هێما و پیتی بۆ دانەندراوە. لە ئەلف و بێی لاتین بۆ فۆنیمەکانی (ح) و (ڕ) و (ڵ) پیت دانەندراوە ئێمە وامان پێ باشە بۆ ئەم پیتانە هێمای (ˆ) لەسەر ئەو پیتانە دابندرێ بۆ (ح،ĥ) بۆ (ڕ،ř) و بۆ (ڵ،) بۆ ئەوەی لە پیتی (هـ) و (ر) و (ل)ی لاواز جیا بکرێنەوە.